

Remissvar kring "Läkarrollen i en föränderlig sjukvårds organisation" från Svenska Psykiatriska Föreningen; SPF:

Den traditionella läkarrollen utmanas idag från flera håll. Patienternas autonomi och valmöjlighet betonas allt tydligare samtidigt som sjukvårdssystemet blir mer och mer genomreglerat. Vilka etiska utmaningar innebär denna förändring av läkarrollen?

Vilka förändringar har lett till nuvarande utveckling?

- Ekonomistyrning; en ekonomisering av sjukvården där administration och budget i balans har blivit övergripande mål har bidragit till att medicinska överväganden, läkarens specialistområde, har fått stå tillbaka jämfört med budgetmässiga incitament i vårdutvecklingen. Till det kommer en hårdare styrning där ibland dåligt genomtänkta prestationspremierade insatser inte alltid leder till ett optimalt vårdutbud för patienterna.
- Chefstillsättningar; chefskap på alla nivåer har i allt större utsträckning baserats på ledarskap och administrativ skicklighet. Tidigare var de medicinska eller akademiska meriterna vägledande.
- Behandlingsutbudet; många viktiga insatser som evidensbaserats på senare tid vilar inte specifikt på läkarnas specialkompetens. Dit hör livsstilsåtgärder, evidensbaserade psykoterapiformer och andra psykosociala insatser som kan vara väl så effektiva.

Konsekvenser för läkarrollen inom psykiatrin:

Den förändrade rollsituationen har inneburit att läkarna abdikerat från många tidigare självklara positioner som ledare och forskare. De ekonomiskt lockande stafettläkarerbjudandena har bidragit till att många valt den vägen istället för fast anställning inom sjukvården.

Nya roller som blivit en följd av forskning, it-teknologi och i takt med att andra yrkeskategorier har positionerat sig:

- Att bistå patient och närstående med kunskaper om behandlingsalternativ, att svara på initierade frågor, att ge råd. Det är en följd att vi får alltmer kunniga patienter som hittar fakta på nätet.
- Att administrera, sköta journaldokumentation, att ange koder för åtgärder och andra traditionella sekreteraruppgifter.
- Att inte se sig som expert på alla frågor utan vara en jämbördig part med andra i ett teamarbete där alla är experter på sina sakområden.

Vi bör inte strida med våra närmaste medarbetare om inflytande och makt. Det är en klokare strategi att verka för det gemensamma bästa genom att stimulera och stödja personal att ta ett delegerat patientansvar. Det är viktigt att tillerkänna teamets goda medarbetare deras betydelse för patienternas utredning, behandling

och rehabilitering. Lika viktigt är också att identifiera om det inte fungerar. Då bör vi ta initiativ till att förbättra kvaliteten på vården

Genom följande åtgärder anser Svenska Psykiatriska Föreningen att läkarrollen kan förtydligas och bli mer attraktiv:

- Genom att tydliggöra uppdraget att utbilda – det är angeläget att tillvarata den kunskap som finns i läkarkåren och att värdera den både ekonomiskt och tidsmässigt. Den är omistlig för att forma och förbereda kommande generationer av läkare. Även vad gäller övriga yrkeskategorier har läkare ett ansvar att dela med sig av kunskap.
- Genom att öka möjligheten att forska – det är av största vikt för utvecklingen inom hälso- och sjukvården att läkare bereds möjlighet att forska för att ta fram ny kunskap som bidrar till bättre behandlingsmetoder.
- Genom att utöva medicinskt ledarskap för att säkra en patientsäker, effektiv och god vård – för detta behövs mandat och medel. Att tillsammans med icke medicinska ledare och medarbetare utveckla vården mot mer evidensbaserade metoder och högre kvalitet. Och att i den rollen ha det yttersta medicinska ansvaret.

Hur hittar vi tillbaka till en tydlig, stimulerande och utvecklande roll?

Vi borde förstärka roller som ledare, forskare och utbildare/utvecklingsansvarig och även finnas på centrala positioner i hälso- och sjukvård. Vi vill ha tid och möjlighet att handleda och utbilda. Genom detta kan vi vara inspirationskällor och goda förebilder för nya generationer av läkare, annan vårdpersonal och bidra till en god och säker vård.

För styrelsen SPF 2012-12-03

Lise-Lotte Risö Bergerlind
Ordförande